

Magyar János.

Magyar János született Veszprémmegye Városlőd községében nemes szülőktől, 1835. október 11-én. Atyja Magyar István szerény sorsban a veszprémi püspöki uradalomhoz tartozó malomnak bérlője, mint molnármesterjött Városlődre.

1845. évben néhai Zichy Domonkos, mint veszprémi püspök, Városlődön a bérmálás szentségét osztogatta. A püspök nemes törekvése volt, a magyar nyelvet terjeszteni és a teljesen német községeket magyarosítani.

Elrendelte tehát, hogy egész megyéjében a német községekben az elemi iskolákban az oktatás dél előtt magyarul, dél után német nyelven történjék. Ezen hazafias rendeletének eredményéről kívánt meggyőződést szerezni, a miért is a nagy számú elemi tanulókat maga elé hívatta. Ekkor Magyar János, mint tiz éves fiú, a tiszta német községben egy hosszú és olyannyira lelkesült beszéddel üdvözölte a

Magyar János.

népszerű püspököt, hogy a vizsgán jelenlevő idegenek mindnyájan elragadtatva, a kis magyar fiú kiképeztetését elhatározták. Markl Ignác, akkor veszprémi kanonok, a fiút magához hívatta és iskoláztatását megígérte. Azonban a fiú atyja, veleszületett nemes büszkeségénél fogva, saját erejéből kívánta fiát neveltetni — és csak midőn a halál elragadta a családtól az önérzetes apát, akkor fordult a szomorú özvegy anyja a jótevő Markl kanonokhoz. Ennek jótékonyágából Magyar János folytatta iskoláit Veszprémben és Székesfehérváron, honnét a szép sikerrel végzett érettségi vizsga után Ranolder János veszprémi püspök által a növendékpapok sorába felvétellett.

1859-ben pappá szenteltetett és egy évig mint segédlelkész Noszlop községben működött. Itt a kántortanító megbetegedvén, az iskolai oktatást kedvtöltésből minden fizetés nélkül átvette. Év végén a nyilvános vizsgán a tanulók oly kitűnő eredményről tanuskodtak, hogy azon időben az elnöklő esperes Szabó Imre, később szombathelyi püspök,

nemcsak teljes örömének adott kifejezést, hanem nyíltan mondotta, hogy: ily észszerű, értelmes feleleteket parasztfiúktól sohasem hallott. Nem is mulasztotta el, erről Ranolder püspököt értesíteni.

Egy évi lelkészkedése után a hivek fájdalommal és könyvek között bucsúztak el szeretett káplánjuktól, ki Bécsbe távozott gróf Széchenyi Kálmánhoz mint nevelő. Ott három éven át az elsőszülött fiút, Károlyt az elemi osztályokon át az első és második latin osztályba vezette, vele a vizsgákat kitűnő sikerrel letétette. Ez idő alatt Paula, jelenleg Apponyi Gézáné és Irma, jelenleg Pallavicini Sándorné grófnékat is a magyar, német olvasás, írás, számtan és a vallás elemeiben oktatta. Tanítványai, kellemes megnyerő modora miatt, gyöngéd vonzalommal csüngtek mindig vig kedélyü személyén.

Ha eszébe jutott az, hogy egyesek helyett — ezereket taníthat, nevelhet, kiknek oly annyira szükséges az oktatás és nevelés, hogy hazánknak hasznos polgárai, az egyháznak hű fiai legyenek — akkor vig kedélye elvesztette nyugalmát, mert tényleg e magasztos hivatásnak akart élni. Növendékével végzett vizsga után — jelentette az általa nagyrabecsült grófnénak, hogy távozni akar. Ezen szándéka kellemetlenül érintette az egész családot, és minthogy marasztalni nem lehetett, a gyöngéd és gondos anya egy új nevelőről gondoskodott. Ezt bevárva, még 1863. év közepén nehéz szívvél vált meg a grófi családtól.

Ezután nemsokára mint segédlelkész Keszthelyen volt, de néhány hónap múlva az apát-plébános és a hívők szeretetével távozott Veszprémbe, hová az egyházi kar vezetésére disponáltatott. — Itt öt évig lelkiismeretes pontossággal megfelelt ez új hivatalának is. Különösen kellemes szónoklata és szép erős magas tenor hangjával megnyerte hallgatóit. A nagyheti lamentációkra valláskülönbség nélkül siettek a város lakói a székesegyházba, hol áhitattal gyönyörködtek Magyar succentor kellemes énekében.

1869. aug. havában a veszprémi káptalanból siófoki plébánosnak neveztetett ki. Itt kezdődik életének azon folyama, mely őt a haza leghasznosabb fiai s a legigazibb papok egyikének tünteti föl s mely méltóvá teszi arra, hogy életrajzát minél szélesebb körökben olvassák. Irány-regény ez; sőt több és becsesebb, mert való ig az tényeken alapszik.

Most nyitva állott előtte azon pálya, melyet a gondviselés számára kijelölt és a mely után annyira vágyott. Elfoglalva a plebániát, látta, hogy az anyagilag, ugy — a hívőket és iskolát tekintve — mint szellemileg legsiralmasabb elhanyagolt állapotban áll előtte.

Az ifjuság nagy része, számra huszonketten, erőszakos lopás miatt több évre börtönre ítélve, az anyák vásár- és ünnepnapon sirva jajgatva végig futottak az utcákon a korcsma felé, hol véresre vert, megkéselt fiaikat vagy rokonukat siratták. A templomban az isteni szolgálat alatt a rakonczátlan legénység a tanítót vagy egyház szolgáját megverte, bárhol állva az új plebános előtt, hosszát pöködve, a köszönésre kalapjokat sem billentették. A gyermekek az iskolát kerülték, a szülők nagyrésze azt haszontalannak tartotta. Irni csak ritka fiu — a lányok pedig éppen nem tudtak. — Maga a plebánia ház düledező falaival lakhatlan volt.

Ily viszonyok- és állapotokkal szemben a lelkes pap nem csüggedt el, hanem magasztos hivatásának nemes öntudatában gyors tevékenységre határozta el magát. Lakásul egy kis szobát bérelt, és legelőször a gyermekeket nyájas leereszkedésével iskolába csalogatta. Ott különféle ajándékot, könyveket, papírt, irkákat, gyöngyöket, cukrokat, sőt aranyokat osztogatott jutalmul a jó tanulóknak. Nemcsak a hit- és erkölctant tanította, hanem minden tantárgyat ügyes előadása és modorával megkedveltetett, a tanítónak is helyesebb irányt mutatott és jókedvű munkásságra ösztönözte. Így két év alatt az iskolások száma annyira fölszaporodott, hogy egy tanterem őket be nem fogadhatta.

Fölvívta tehát híveit egy új tanterem építésére és egy tanító fizetésére. Önmaga ajánlotta az iskola fölszerelését saját költségén — és az új — tanítónak élelmezési ellátását magára vállalta. Minthogy a kegyuraság, a veszprémi káptalan, csak a fali téglákat és a cserépszindelyeket ajándékozta, az építkezésre még szükséges 800 frtot a hívők adták. Az új tanítónak fizetését 350 frt készpénz, lakás, fűtés és szolgálattal megállapították. Így elkészülvén az iskola és teljesen fölszereltvén, Siófok községnek minden tanköteles gyermekét iskolába hívta, a hanyag szülőket szigoruan büntette — sőt a kötelességét mulasztó községi birót is följelentette és hivatalos megróvásban elmarasztaltatta.

Ezen buzgóság meg is termé áldásos gyümölcsét. A lelkes pap büszkeséggel mutatja iskoláját, a melyben nem a törvényes nyolc, hanem tiz havi szorgalmi idő tartatik. Szeptember hó első hetétől egész június hó utolsó hetéig Siófokon egyetlenegy hiányzó tanköteles gyermek nem található, hatodik évtől a tizenötödik évig a legnagyobb örömmel látogatják az iskolát. Azért ezen népiskolából a fiúk a gymnasialis tanodáknál fölvételi vizsga nélkül vétetnek föl, mert általánosan tudva van az, hogy a siófoki népiskolából kikerült tanulók kellő képzettséggel birnak. — Nem is kerülte ki figyelmét a közoktatási miniszternek Magyar János plébános buzgósága és áldozatkészége. Egy dicsérő okmánynyal tüntette ki a népnek ezen vezérét. — 1870. évben az ő kérése és sürgetésére épült a szép tágas plébánia-lak, ugyanott az áldozatra kész pap tetemes költséggel egy bérházat is épített, mely a plébániának évenként 3—400 forint jövedelmet biztosít. Itt van elhelyezve a takarékpénztár és segélyegylet.

A plébánia javára egy öt holdnyi szőlőt ültetett, különféle fajok szerint táblákra osztva. Ugyanott egy nagy gyümölcsöst, faiskolát és konyha-kertet létesített. — Ezeknek közepére egy lakházat pinczével, egy kutat, sőt téli növényházat is épített. Mindez öt ezer forintnál többbe került. Ezen tetemes áldozat célja volt, egyrészből a plébános jövedelmének emelése — azonban a főintentiono abban rejlett, hogy a különféle szőlő- és gyümölcsfajt kipróbálja, a talajnak és éghajlatnak leginkább megfelelő nemes fajta néppel megismertesse, megkedveltesse, az okszerű és helyes művelésre azt meg is taníthassa, hogy így ezen téren anyagi emelkedését előmozdítsa a népnek.

Ezen nemes szándék nem is maradt üdvös eredmény nélkül, örömmel viszi a nép az alkalmas nemes fajta szőlő-vesszőt — az ifju-

ság pedig vetélkedve egymással ülteti, oltja, szemzi otthon a hasznos nemes gyümölcsfákat. — Éber figyelemmel kísérte a község lakosainak anyagi helyzetét is. Amint szükségesnek látta, hogy segítségükre kell jönnie, sietett a miniszteriumhoz, hogy egy takarékpénztár és segélyegylet alapíthatására az engedélyt megnyerje. Itt ő, mint ezen létesített pénzügyintézeteknek igazgatója, fáradhatlan jótévő munkásságot fejtett ki. Nemcsak Siófok, hanem számos szomszéd község lakosainak megmentője lett. — Az uzsorának gátot és korlátot szabott s azt nagy részben megszüntette. — A heti befizetések és a kölcsönzött tőkék negyed évi részletes törlesztése által a takarékoság ösztönét fölébresztette a népben.

A nagyforgalmu piacon az ő ajánlata és sürgetésére a község által egy mázsáló hivatalt állíttatott, — hol a termelő gabonáját megmérheti — hogy a ravasz csalástól magát megóvhassa. Ezen intézkedés által a községnek szép jövedelme keletkezett, a piacz hitele helyreállíttatott, a környék pedig hálás elismerés és szeretettel adózik a buzgó lelkésznek. — Gondoskodott továbbá arról, hogy vasárnapokon a nyilvános és elkerülhetlenül nem szükséges munka felfüggesztessék. Mert ezen napot a lelki, a szellemi élet ébresztése és ápolására, a nehéz munkában kifáradt ember nyugalma, új erő gyűjtésére, és a családok házi tisztaságának föntartására elkerülhetlenül szükségesnek tartja. Siófokon, ezen nagy, kereskedelmi helyen valláskülönbség nélkül e községi határozat szigoruan megtartatik, délutáni négy óráig sem gabona, sem egyéb teherszállítás, rakodás nem történhetik.

A rakonczátlan ifjúságot is megnyerte, megszelidítette. A földművelő népből egy dalárdát alakított. Örömmel nézte mindenki ennek szép haladását. Hangjegyeket magok a nép fiai írják, sőt latinul is megtanultak írni, olvasni, hogy az isteni tiszteleten ezen nyelven is dicsérhessék Istent. Esténként a korcsma helyett az iskolában találkoznak.

A 2000 lakossal bíró községben Vöröskereszt-egyletet is alapított 131 taggal. Ily lelkes intézkedések után Siófok községéből a lopások, az utczai és korcsmai verekedések száműzettek. Ha nagy ritkán egy-egy eset előfordul is, azt nem a helyi törzs-lakos teszi, hanem az ideiglenesen bevándorolt proletárok. Nemcsak Siófok, hanem a többi környékbéli községek lakosai is valláskülönbség nélkül szeretet- és tisztelettel emlitik Magyar János nevét. Így szerezte ő azon népszerűséget, melynek kifolyásaként választó kerületének többsége őt országos képviselőjének megválasztotta. — Sok ilyen papot és népvezért adjon isten a hazának!